

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00829&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00829. Глаукома

Коментар експерта. В Україні наявні медико-технологічні документи за темою глаукома первинна відкритокутова <http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/haluzevi-standarty-ta-klinichni-nastanovy/item/36-hlaukoma-pervynna-vidkrytokutova>

Автор: Anja Tuulonen

Редактор оригінального тексту: Martti Teikari

Дата останнього оновлення: 2017-09-04

Основні положення

- Лікар загальної практики повинен вміти розпізнати симптоми гострого нападу глаукоми, володіти навичками діагностики та невідкладної допомоги при нападі.
- Діагностика та спостереження при відкритокутовій глаукомі потребує кваліфікованих вмінь лікаря-офтальмолога та використання спеціального обладнання.

Гостра відкритокутова глаукома

- Вкрай важлива своєчасна діагностика та лікування гострої глаукоми.
- А отже, рекомендовано завжди без вагань консультиватися з офтальмологом, зателефонувавши до найближчої лікарні з офтальмологічним відділенням, щоб забезпечити належне лікування та невідкладне скерування.

Симптоми

- Головний біль і біль у оці
- Часто - нудота та блювання
- Почервоніння ока

- Іноді райдужний ореол навколо джерела світла (причина: набряк рогівки)
- Порушення зору

Дані обстежень

- Вимірювання внутрішньоочного тиску (ВОТ) є первинною діагностичною процедурою: зазвичай понад 50-80 мм.рт.ст.
- Зниження гостроти зору
- Гіперемія кон'юнктиви
- Зіниця середнього розміру, не реагує на світло
- Сіруватий колір рогівки
- При пальпації кризь повіку очне яблуко тверде.

Початкове лікування

1. 500 мг ацетазоламідум для зниження внутрішньоочного тиску (в/в, перорально чи в/м).
  - Найшвидшим і найефективнішим є внутрішньовенне застосування препарату.
  - При блюванні пацієнт не в змозі приймати таблетки.
  - Внутрішньом'язова ін'єкція може бути болісною.
  - Препарат протипоказаний при алергії на сульфонаміди.
2. Після застосування ацетазоламідум можна закапувати очні краплі з пілокарпіном з інтервалом 10-15 хвилин.
3. Можливе застосування очних крапель з тимололом, якщо в пацієнта немає
  - бронхіальної астми
  - брадикардії чи
  - атріовентрикулярної (АВ) блокади II-III ступеня
4. Потрібно негайно скерувати пацієнта до офтальмологічного відділення, в якому продовжується застосування препаратів для зниження внутрішньоочного тиску та здійснюється лазерна периферична іридотомія

Відкритокутова глаукома [доказ L01893 | A] [доказ L05977 | D]

- У більшості пацієнтів первинна відкритокутова глаукома прогресує повільно, а помітні зміни можуть виникати через роки після початку захворювання.
- Відкритокутова глаукома - це прогресуюча нейропатія зорового нерва, що призводить до типових структурних і функціональних дефектів диска зорового нерва, шару нервових волокон і поля зору.
- При глаукомі необхідне пожиттєве спостереження.

Дані обстежень

- Гострота зору та внутрішньоочний тиск
  - Нормальна центральна гострота зору та нормальний внутрішньоочний тиск (10-21 мм.рт.ст.) не дозволяє виключити діагноз відкритокутової глаукоми.
  - Ризик виникнення ускладнень при глаукомі зростає при підвищенні внутрішньоочного тиску (особливо при ВОТ > 30 мм.рт.ст.).
  - Часто внутрішньоочний тиск може бути підвищеним до 21-30 мм.рт.ст., однак диск зорового нерва залишається нормальним, не з'являється дефектів поля зору (так звана офтальмогіпертензія).
- Типова картина при дослідженні очного дна
  - Диск зорового нерва має різний вигляд на правому та лівому оці (зобр. [зображення L00985 | Enlarged optic nerve cup...]).
  - Центральна екскавація диска зорового нерва може бути чи збільшеною чи нагадувати за формою краплю (зобр. [зображення L00986 | Drop-shaped optic nerve ...]), чи більш блідою, ніж на іншому оці.
- Контрольний спосіб визначення периферичних меж поля зору
  - Контрольний спосіб визначення периферичних меж поля зору дозволяє виявити лише дефекти поля зору, спричинені глаукомою на пізній стадії.

Групи ризику

- Слід пам'ятати про ймовірність глаукоми в пацієнтів, особливо тих, які належать до групи ризику (табл. [табл. |Т1]), та, за необхідності, скеровувати їх до офтальмолога для подальшого обстеження.

Таблиця Т1. Фактори ризику глаукоми. Джерело: Фінська поточна настанова з належної практики, 2014.

Фактори ризику ¹⁾	Ступінь ризику
Вік	Подвоюється кожні 10 років
Внутрішньоочний тиск	
<ul style="list-style-type: none"> • 22–29 мм.рт.ст. • > 30–35 мм.рт.ст. 	<ul style="list-style-type: none"> • 10–13-кратний • 40-кратний
Псевдоексfolіативний синдром, поєднаний з підвищеним внутрішньоочним тиском	5–10-кратний
Крововилив у ділянці голівки зорового нерва	12-кратний
Діабет	2–3-кратний
Міопія	2–6-кратний
Сімейний анамнез	3-кратний
Знижений перфузійний тиск у поєднанні з похилим віком	3-кратний
¹⁾ Крім цього, було встановлено, що належність до негроїдної раси також є фактором ризику.	

Побічна дія препаратів, які застосовуються при глаукомі

- Протиглаукомні препарати для місцевого застосування також можуть мати системну побічну дію (у наведеному нижче переліку вказані не всі рідкісні побічні ефекти).
  - Альфа-антагоністи (апраклонідин, бримонідин)
    - Сухість слизових оболонок ротової та носової порожнин, дисгевзія, уповільнення частоти серцевих скорочень і артеріальна гіпотензія, втома

Коментар експерта. Лікарський засіб апраклонідин станом на 18.02.2019 в Україні не зареєстрований

- Неселективні блокатори бета-адренорецепторів (тимолол)

- Брадикардія, артеріальна гіпотензія, загострення бронхіальної астми, запаморочення, нудота, депресія, порушення сну
- Неселективні блокатори бета-адренорецепторів не слід призначати пацієнтам з бронхіальною астмою, низькою частотою серцевих скорочень, низьким артеріальним тиском, нелікованою серцевою недостатністю та атріовентрикулярною блокадою II-III ступеня.
- Селективні блокатори бета-адренорецепторів (бетаксоліл)
  - Системна побічна дія така ж, як і в неселективних, однак виникає рідше.
- Системні інгібітори карбоангідрази (ацетазоламід)
  - Втома, запаморочення, порушення з боку шлунково-кишкового тракту, метаболічний ацидоз, депресія, парестезії в кінцівках, реакції гіперчутливості, гіпокаліємія, камені нирок
- Топічні інгібітори карбоангідрази (дорзоламід, бринзоламід)
  - Дисгевзія, сухість у роті. Можливі й інші побічні ефекти, характерні для сульфонамідів та інгібіторів карбоангідрази.
- Похідні простагландинів (латанопрост, травопрост, біматопрост, тафлупрост)
  - Не спостерігалось частих системних побічних ефектів
- Парасимпатоміметики (пілокарпін)
  - Головний біль на початку лікування, проте інші системні ефекти виникають рідко.
- Варто запитувати пацієнта про застосування очних крапель при опитуванні щодо інших медикаментозних препаратів, оскільки деякі пацієнти забувають сказати про них.
- Ліки, які застосовують при інших захворюваннях, можуть підвищувати внутрішньоочний тиск (наприклад, глюкокортикоїди, парасимпатолітики).

Пов'язані ресурси

- Кокранівські огляди [\[пов'язані 00552\] | Glaucoma – Related resou...](#) [\[доказ 04412\] | C](#) [\[доказ 06393\] | B](#)
[\[доказ 06395\] | D](#) [\[доказ 06431\] | C](#) [\[доказ 06675\] | C](#)

Зображення

- [Зображення 00985](#). Enlarged optic nerve cup in open-angle glaucoma.

Автори та власники авторських прав: Anja Tuulonen Department of Ophthalmology, Oulu University Hospital, Finland / Photographer: Jukka Veijola

- [Зображення 00986](#). Drop-shaped optic nerve cup in open-angle glaucoma.

Автори та власники авторських прав: Anja Tuulonen Department of Ophthalmology, Oulu University Hospital, Finland / Photographer: Jukka Veijola

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 01893](#). Medical treatment of glaucoma and intraocular hypertension.
Дата оновлення: 2008-05-06
Рівень доказовості: A
Резюме: Treatment of patients with intraocular hypertension or open-angle glaucoma is effective in preventing visual field defects and deterioration of the optic disk.
- [Доказовий огляд 05977](#). Laser trabeculoplasty for open angle glaucoma.
Дата оновлення: 2008-05-06
Рівень доказовості: D
Резюме: In people with newly diagnosed open angle glaucoma, the risk of uncontrolled intraocular pressure might possibly be higher when medical treatment is instituted compared to laser trabeculoplasty but this evidence does not include any of the more recently introduced medications.

- [Доказовий огляд 04412](#). Interventions for normal tension glaucoma.
Дата оновлення: 2004-02-19
Рівень доказовості: C
Резюме: Surgical or pharmacological treatment of normal tension glaucoma may be effective in preventing visual field loss, but treatment may increase the risk of cataract formation.
- [Доказовий огляд 06393](#). Beta radiation for glaucoma surgery.
Дата оновлення: 2012-09-04
Рівень доказовості: B
Резюме: Beta radiation-augmented trabeculectomy appears to reduce the risk of surgical failure but increase the risk of cataract compared to standard trabeculectomy.
- [Доказовий огляд 06395](#). Interventions for improving adherence to ocular hypotensive therapy.
Дата оновлення: 2009-08-05
Рівень доказовості: D
Резюме: There is insufficient evidence to advocate any particular intervention for improving adherence to therapy for patients with ocular hypertension or glaucoma.
- [Доказовий огляд 06431](#). Needling for encapsulated trabeculectomy filtering blebs.
Дата оновлення: 2012-12-11
Рівень доказовості: C
Резюме: Needling of encapsulated trabeculectomy blebs may not be better than medical treatment in reducing intraocular pressure.
- [Доказовий огляд 06675](#). Intraoperative Mitomycin C for glaucoma surgery .
Дата оновлення: 2010-05-21
Рівень доказовості: C
Резюме: Intraoperative mitomycin C in trabeculectomy may reduce the risk of surgical failure in eyes that have undergone no previous surgery and in eyes at high risk of failure.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00829   Ключ сортування: 037.034   Тип: EBM Guidelines

---

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-09-04

Автор(и): Anja Tuulonen   Автор(и) попередніх версій статті: Ritva Peräsalo   Редактор(и): Martti Teikari
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe   Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії
EBM Guidelines   Ophthalmology

Ключові слова індексу
mesh: Fovea Centralis   mesh: dorzolamide   mesh: Carbachol   mesh: brinzolamide   mesh: Optic Nerve   mesh: Carteolol
mesh: Acetazolamide   mesh: acute angle-closure glaucoma   mesh: Glaucoma, Angle-Closure   mesh: Glaucoma, Open-Angle
mesh: Adrenergic beta-Antagonists   mesh: Vision Disorders   mesh: Pilocarpine   mesh: Glaucoma   mesh: Timolol
mesh: Fundus Oculi   mesh: Intraocular Pressure   icpc-2: F93   speciality: Ophthalmology